

گردشگری، جغرافیا و محیط زیست پایدار

رابطه صنعت گردشگری و توسعه اقتصادی ایران با رویکرد اقتصاد مقاومتی

شهریار نصرتی^۱

شهناز بازدار^۲

چکیده

استراتژی اقتصاد مقاومتی، تدبیری عقلایی و جهاد محور جهت کاهش فشارهای اقتصادی در یک مقطع حساس می‌باشد که بر لزوم توسعه بخش‌های متنوع اقتصادی تاکید داشته و عبور از بحران و در نهایت، حصول توسعه اقتصادی اصلی‌ترین هدف آن است. صنعت گردشگری به عنوان یکی از ارکان توسعه اقتصادی در عصر پسامدرن محسوب می‌گردد که نقش موثری در فرایند توسعه اقتصادی جوامع دارد و یکی از مهمترین مولفه‌های اقتصاد مقاومتی می‌باشد. ایران با داشتن ظرفیت‌های بالقوه در زمینه گردشگری یکی از قطب‌های اصلی این صنعت در جهان می‌باشد که با تقویت این بخش می‌تواند موجب کاهش وابستگی به نفت شده، وضعیت اقتصادی خود را با بهره‌گیری از توان‌های گردشگری با نگرش اقتصاد مقاومتی بهبود بخشیده و آینده آن را تضمین نماید. این پژوهش با روش توصیفی - تحلیلی و با بهره‌گیری از مطالعات کتابخانه‌ای در پی پاسخ به این پرسش است که با توجه به شرایط اقتصادی جمهوری اسلامی ایران با وجود تهدیدات و تحریم‌های متعدد و ضرورت اقتصاد مقاومتی، گردشگری چه تاثیری در توسعه اقتصادی جمهوری اسلامی دارد؟ نتایج این تحقیق بیانگر این است که اقتصاد مقاومتی با تعریف الگوهای مناسب و منطقی از توسعه اقتصادی، مطمئن‌ترین مسیر توسعه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران و گردشگری به عنوان صنعتی سودآور، مهمترین ابزار آن می‌باشد که با شناخت کاستی‌های موجود این بخش و رفع آنها زمینه کاهش اثرات تحریم را فراهم می‌نماید و جایگاه ویژه‌ای در روند توسعه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران دارد.

¹ Shahryar.nosrati@yahoo.com (۰۹۳۸۳۵۰۱۲۱۳)

دانشجوی دکتری جغرافیای سیاسی - دانشگاه علوم تحقیقات تهران

² دانشجوی دکتری جغرافیای سیاسی - دانشگاه علوم تحقیقات تهران

گردشگری، جغرافیا و محیط زیست پایدار

واژگان کلیدی: توسعه اقتصادی، گردشگری، اقتصاد مقاومتی، پسامدرن، ج.ا.ایران، صنعت

مقدمه

اقتصاد مقاومتی (resistance economy) روشی برای مقابله با تحریم ها علیه یک منطقه یا کشور تحریم شده است، در شرایطی که صادرات و واردات، هیچکدام برای آن کشور مجاز نمی باشد. فضای اقتصادی ایران، رویدادهای ویژه و منحصر به فرد اقتصادی را شاهد است که وقوع بعضی از آنها تاکنون در دنیا سابقه نداشته است، از این رو، زمانی که شرایط ویژه و بدون الگویی به وجود می آید، نوآوری و ایده پردازی از سوی صاحب نظران برای برطرف کردن چالش های اقتصادی ضرورت پیدا می کند. (eghtesad_moghavemati.blogfa.com) تحریم های گسترده اقتصادی، نفتی، مالی و بانکی، دارویی و بهداشتی اساسی ترین چالش هایی است که اقتصاد ایران با آن روبه روست. ضعف اقتصاد ایران در وابستگی به اقتصاد تک محصولی نفت، راه حل تحریم نفتی را پیش پای غرب قرار می دهد. نفت که می توانست ابزار فشار ایران بر غرب باشد امروز ابزار فشار غرب بر اقتصاد ایران شده است و اینجاست که جای خالی اقتصاد مقاومتی احساس می شود. اقتصاد مقاومتی به دنبال پیش بینی مشکلات این چنینی و ارائه ی راه حل لازم می باشد و مقام معظم رهبری به درستی، کاهش وابستگی به صنعت نفت را یکی از الزامات اقتصاد مقاومتی بیان نمودند و توجه مسئولین و دستگاهها به این مسئله مهم می تواند آینده اقتصادی مناسبی را که در چشم انداز بیست ساله جمهوری اسلامی ایران ترسیم شده است به ارمغان بیاورد. (www.asriran.com) در چنین شرایطی، گردشگری به عنوان یک فعالیت و یا صنعت بین رشته ای با اتکا به فرهنگ غنی و توانمندی های بالقوه باستانی و تاریخی، طبیعی و فرهنگی و..... می تواند عایدات قابل توجهی را در زمینه اقتصادی برای کشور به ارمغان آورد. به همین دلیل است که در تدوین استراتژی اقتصاد مقاومتی باید گردشگری را به عنوان جزئی از اقتصاد قلمداد نمود (Persian.blog.ir) از آنجا که صنعت گردشگری اهمیت فراوانی هم در اقتصاد ملی و هم در اقتصاد محلی دارد، اقتصاددانان به دقت این صنعت را مطالعه کرده اند. اقتصاددانان مسائلی چون عرضه، تقاضا، تراز پرداخت ها، تبادل خارجی، اشتغال، هزینه ها، توسعه، ضرایب، و سایر عوامل اقتصادی را مطالعه می کنند. مطالعه گردشگری بر این اساس از آن نظر مفید است که چهارچوب مناسبی برای تحلیل این صنعت، نقش آن در اقتصاد کشور و توسعه اقتصادی فراهم میکند (حیدری، ۱۳۸۹، ۳۷) ایران که دارای توانایی های بالقوه عظیمی در زمینه های زیست